

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: osütörtökön és vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Közegek, községi előjárók, papok és gazdasági egyesületi tagok egész évre 8 K, t. nitók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér. Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

B E T E G H P Á L

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a köziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Köziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyilat-tér sora 1 K. Dnyak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és kléring 10,489. szám

Királyi cenzura.

A szabadság szellője elsöpörte ugyan 1848-ban a közönséges polgári cenzurat, de cenzuramentes idők még sem következtek ránk, mert a közönséges polgári cenzura helyébe, nyomban életbe lépett a „királyi cenzura.”

Igaz, hogy ezt a királyi cenzurat a parlamenti illetudás csak „előzetes szentesítésnek” nevezi: de mi haszna van ebből a nemzetnek, ha — mint mondani szokás — „a kutya ugyanaz, csak a nyaklánc más!”

Mert mit jelent ez a szó: „előzetes szentesítés”? Jelenti azt, hogy a kormány csak olyan javaslatokat terjeszthet a képviselőház elé, amelynek megszavazásához a király már előzetes beleegyezését adta.

Más szóval: jelenti az alkotmányosságnak teljes kijátszását, teljes megcsufolását és merőben fölöslegessé, illuzóriussá teszi az egész alkotmányosságot.

Mert kérjük: mit ér az egész parlamentarizmus és mit ér az egész felelős magyar kormány, ha nem a népakaratnak tolmácsolói és végrehajtói fölfelé, hanem a királyi akaratnak egyszerű szócsövei lefelé.

Mi haszna van abból az országnak, ha az abszolút királyi akaratnak a kormányon és parlamenten keresztül érvényesülnie ugys mindenáron muszáj?

Mert muszáj. A kormány mindenféle formák között benyújtja a király által már előzetesen jóváhagyott vagyis szentesített javaslatot, a parlament pedig egy kis ártatlan zene-bona után megszavazza.

De megszavazza, mert ez már előre el van határozva. És megszavazzák, mert tudják, hogy ellenkező esetben akár szuronyokkal is szétkergetik őket és a király új választásokat rendel el. Már pedig az új választásokon igen könnyen el lehet veszíteni a finom kis mandátumot, okos képviselő tehát annak nem igen teszi ki magát.

Mi szüksége van azonban az országnak a képviselőház sikamlós tojásláncára és alkotmányos kertelésére: ha az abszolút királyi akaratnak — akár hasznára, akár kárára válik is az országnak — igyis-ugyis minden körülmények között érvényesülnie kell.

Mi szüksége van az országnak arra, hogy óriási pénzáldozattal egy olyan drága intézményt tartson fenn, mint a milyen a

parlament és a kormány, ha ez a drága intézmény a gyakorlatban csak arra jó, hogy végrehajtsa és fedezze az abszolút királyi hatalmat?

Vajon nem volt-e óriási bűn, hogy a burkolt abszolutizmus számára — mert a mai parlamentarizmus valóban nem más, mint abszolutizmus — vagy 35 millió korona költséggel megépítsék a világ legdrágább parlamentjét?

Hiszen az ilyen parlamenti tündérpalotában a szabadság fényes istenasszonyának kellene lakni és nem a bécsi csontkamra dohogó szellemeinek...

Sokan azt mondják, hogy a népnek azért van szüksége a burkolt abszolutizmusra, — holott a nyílt abszolutizmus sokkal olcsóbbra kerülne — mert a népnek nem szabad megingatnia az alkotmányosságba vetett naiv hitét.

A népet — hirdetik ugyanezen forrásból — meg kell hagynunk abban a naiv álmodozásban, hogy alkotmányosan uralkodnak felette és ebben az alkotmányosságban az ő saját akarata nyilvánul meg.

Szükség van pedig minderre azért, mert a népet nem szabad könnyelműen a forradalom véres karjaiba kergetni...

Igy beszélnek tudniillik azok, akik ezidőszerint finom kis hivatalokban és finom kis mandátumokban ülnek és finom kis állásaikat egyáltalában nem akarják kockára tenni.

„— Csak maradjon minden a régiben... Csak semmi izgalom... semmi feltűnés... semmi veszély... Minden ugyan jól, a hogy van...”

A bársonyszékes és képviselőházas berkekben ez ma az uralkodó jelszó, melyet a fényes parlamenti épületben kitűnően ismer már a legutolsó büffés kisasszony is.

Mi pedig azt mondjuk, azt hirdetjük, hogy ez nem megoldás!

A magyar nemzettel nem szabad átálmotdatni a jelent, mert a jelen: folyam, mely a jövő tengerébe folyik.

A magyar népnek tisztán kell látnia helyzetét, mert régi igazság, hogy a nem ismert bajokat nem lehet orvosolni.

A magyar népnek becsület és őszinteséggel tudomására kellene hozni, hogy alkotmánya nem tökéletes alkotmány, szabadsága és függetlensége pedig csak elméleti szabadság és elméleti függetlenség.

Mert ha a nemzetet állandóan félrevezetik, állandóan az alkotmányos élet hamis délibábját rajzolják eléje: akkor a nemzet lelkében sohasem érlelhető meg a tökéletes alkotmány és tökéletes szabadság utáni törekvés öntudata.

A királynak pedig szintén meg kellene mondani, hogy a polgári cenzura eltörlésével, melyet a szabadság szellője 48-ban elsöpört, nincs többé létjogosultsága a királyi cenzurának sem, melyet udvariasan „előzetes szentesítés”-nek nevezett el a parlamenti illetudás.

Mindezt becsületes őszinteséggel, magyaros nyíltsággal meg kellene mondani a nemzetnek és királynak egyaránt, mert az olyan nemzet, mely még bevallani sem mer a tökéletes szabadság utáni vágyódását: valóban nem érdemel mást, mint játékpárlamentet és abszolút uralkodót! (Sz—g.)

POLITIKA.

A jelenlegi politikai harctéren a kuruc és a labanc méri össze fegyverét.

A nemzeti becsület és a császári tulkapás állanak egymással szemben. A nemzet dobogó kebelével veszi ki a részét a harcból, s szentesített jogának megvalósításáért megkettőzi erejét.

Mi, akik lelkileg együtt érzünk hazánk jobbjával, mi akik nem hajtunk fejet a törvénytelen kormány akaratának, megvetéssel nézzük egyes politikusok sötét munkáját.

Megdöbbenve szemléljük, hogy újra és újra akadnak magyar főurak, magyar emberek, akik saját hazájuk ellen dolgoznak, akik romlását akarják e hazának.

A jelen politikai háttér a megtestesült intrika, háló szövés, melynek egyik legnagyobb szereplője újra Tisza István s Andrassy Gyula, a fekete gróf.

Ő felsége kinevezte Khuent s a csonka miniszterium a magyar nemzet letérésére felesküdt, a diestelen kezdet után el is napolta a Házat.

Még itt vannak, de elsöpri a nemzeti becsület, mint vihar a hitvány szemetet.

Mankóra, Tisza Istvánra s a fekete grófra támaszkodva kinlódik, vergelődik a dadogó graniesár s nagyképűen handá-bandázva fennen hirdeti, hogy ő alkotmányos, hogy ő bizik erejében, s hogy ő győzni fog?!

A fekete gróf pedig lapul, simul, csüri csavarja a dolgot néhol leplezve, máshol szemérmetlenül, de Khuen hívének nevezi magát, — s hódol csatlósaival együtt.

Azt mondja a közmondás, hogy „hasonló hasonlónak örvend.” Ime! A fekete gróf örömmel vette tudomásul Khuen vállalkozását, mert szívüket ugyanazon sötét, megbélyegző hazafiatlan vágy tölti be; a magyar nemzet önállóságának meghiúsítása. A fekete gróf megrögzött 67-es. Ennek dacára a 48-as miniszterek között tárcát vállalt s azon időkben hivatott az önálló banknak is. Kétszínű politikát folytatott akkor is, kétszínűsködik ma is. Megvet mindent a mi nemzeti s leborul a császár nagysága előtt.

Andrassy ma már nem követel semmit. Kész lemondani a katonai követelésekről is, melyet pedig mint hitvallását hirdetett.

Keserű fájó szívvel látja az ember hogy éppen azok a rossz magyarok, akik a haza nagygyá tételére predesztinálva vannak.

Hirdetjük, hogy a nemzeti felbuzdulás hatalmas lendületet vett. Az önállóságért való küzdés és rajongás kitűzött cél, melyet föltartóztatni már nem lehet.

Itt van Khuen, jöhet Tisza a fekete gróffal karöltve, jöhet az osztrák armádia, de nem tudják megakadályozni a magyar nemzet dicsőséges munkáját.

— **Az országgyűlés tiltó határozata.** A pénteken husvét nagycsütörtökére elnapolt országgyűlés, tiltó határozatot hozott Batthyány Tivadar gróf javaslatára. E szerint a Khuen-Héderváry darabont kormánynak megtiltja az adószedést, ujoncozást, a kereskedelmi szerződések megkötését, a Boszniára vonatkozó rendelkezések megtételét, végül a közös költségek kiutalását s a vármegyéket emlékezteti alkotmányvédő hagyományaira. A jegyzőkönyv hitelesítése után a távozó képviselők a Kossuthnótát énekelték.

— **Mikor lesznek a választások?** Hédervári miniszterelnök egy újság levelezője előtt a következő nyilatkozatot tette:

— En azt a jogos reményt táplálok, hogy a magyar válságot egy teljesen új pártalakulás alapján, Ausztria és Magyarország összes közös érdekeinek a megóvásával meg fogom oldani. Azt hiszem, hogy az én kibontakozási akcióim minden különösebb politikai rázkódtatás nélkül sikerülni fog. A parlament feloszlata elkerülhetetlen, de az új választásokat nem fogjuk június közepe előtt megtartani.

Ezzel szemben Hieronymi az igói küldöttség előtt oda nyilatkozott, hogy az őszi választások előtt mandátumra nem refleklál és mégis most elfogadta a jelöltséget, sőt programbeszédet is tartott. Nem lehet hinni a darabontoknak.

— **Királyi kézirat** jelent meg a hivatalos lapban. Jóváhagyja az alkotmányellenes Khuen Hédervárnak a képviselőház feloszlatására és annak idején való összehívására vonatkozó előterjesztéseit.

— **Mikor a szunyogból bival** lesz. A székelykereszturi választókerületben vasárnap délután egy szűkebb körű értekezlet volt, a melyen — mint biztos forrásból értesülünk — legmagasabb számítás szerint 14 választó lehetett jelen az összehívókkal együtt. Ezzel szemben a kormány félhivatalos Budapesti Tudósítójának azt a maszlagot adták be, hogy a kerület „összes választói” voltak ott és Ugron Zoltán ur elnöklésével, Kozma Endre dr. közjegyzőnek egy Tisza István dicsőtésére és háborítására vonatkozó javaslatát fogadták el. Sokkal igazabb és erősebb függetlenségi érzelmű választó polgárság lakja Székelykeresztur és vidékét, hogysem a balkezű Tisza ószabadelvű politikáját visszakívánna s egyes urak főispánságra aspiráló kiruccanásait támogatná. Ennyit az igazság érdekében és a megtévesztett közvélemény helyes irányu tájékoztatására, szükségesnek tartottunk közölni.

Kérelem vármegyénk takarékpénztáraihoz.

A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége a „Székely-Udvarhely” útján kérelmet intéz a vármegyénkben működő takarékpénztárakhoz és hitel-szövetkezetekhez.

Ezt a kérelmet — hozzá csatolva a magunk tiszteletteljes kérését is — azon megjegyzésünk kíséretében ajánljuk az illetékes körök figyelmébe és jóindulatu támogatásába, hogy az adományokat a nemes célra készséggel közvetítjük — nyilvános nyugtázásunk és hálás köszönetünk mellett.

A szóban levő kérelem így hangzik:

Mélyen tisztelt Vezérigazgató ur!

A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége, mely ma mintegy 300 rendes taggal, a vidéki napi és időszakos sajtó legkiválóbb hivatásos munkásait egyesíti magában, — a Budapesti Ujságírók Egyesületének példáján felbuzdulva, szintén elhatározta, hogy tagjai részére betegsegélyző pénztárt létesít.

A budapesti intézmény alapítói a pénztár alaptőkéje gyanánt a fővárosi pénztárak hűbékességéből néhány nap alatt közel 50.000 koronát gyűjtöttek össze. Mi ebben is szeretnők követni a központi pályatársak példáját, személyesen keresvén fel a vidéki pénztárak vezetőit, hogy támogatásukat kikérjük, hogy áldozatkészségükre, emberszeretetükre appelláljunk, de ezt, sajnos, leküzdhetetlen akadályok teszik lehetetlenné.

Ezton kopogtatunk tehát pénztárvezetőink fejénél, amidőn hazafias bizalommal kérjük: tolmácsolják intézetük vezető testületei előtt azon esedezésünket, hogy a Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége Betegsegélyző Pénztárának alaptőkéjéhez a lefolyt üzleti év eredményéből némi adománnyal, illetőleg egy egyszerű s mindenkorra szóló alapító tagjársággal hozzájárulni kegyeskedjék. (Az alapító tagság díja legalább 150 korona, az adomány összege az ada-

kozó belátására van bízva. A küldemények a Szegedi Kereskedelmi és Iparbankhoz címzendők.)

Pénztárvezetőink vezetőségében a vidéki központok gazdasági és kulturális életének irányadó egyéniségei foglalnak helyet. Ezek méltányolni fogják abbéli törekvésünket, hogy a vidéki sajtó munkásainak testületi tömörítése által a vidéki sajtó általános erkölcsi nivóját emeljük, segélynyújtásunk által pedig a zszurnalisztikai proletáriátust csökkentjük és az inségbe jutott kartársakat a zülléstől megóvjuk, aminek a vidéki városok közviszonyai és intézményei talán legelső sorban érzik meg üdvös hatását.

Bizva kérésünk sikerében, előre is hálás köszönetet mondunk az adományért, illetőleg alapítványért, melyet annak idején a nyilvánosság előtt fogunk nyugtatni.

Szeged, 1910 január elején.

A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége.

Válasz

Gagy Lajos Etéd községi földművesnek a „Székely-Udvarhely” folyó évi 6-ik számában megjelent támadására.

Többek figyelmeztetésére csak karácsony előtt tudtam meg, hogy Gagyi Lajos, a „Székely-Udvarhely” mult évi 94-ik számában, nyílt levelet intézett csekélységemhez. Beszerezvén a szóban forgó lapszámot, elolvastam a nevemre intézett közleményt.

Őszintén megvallom, hogy Gagyi uram cikkeinek elolvasása után, kezdek kételkedni emberismeretemben. Mert ha újból tanulmányozom több rendbeli nálam levő kézíratait — leveleit és ha azoknak irányát és tárgyalási modorát összehasonlítom a „Székely-Udvarhely”-ben megjelent sajtó termékekkel, — sajnos — nem tudom ezekben felfedezni azt a Gagyi Lajost, akit Etéden, az ő tisztes hajlékában s a maga természetes egyszerűségében megismertem.

Azt kell hinnem, hogy utolsó találkozásunk óta, valami csodálatos átalakuláson ment keresztül ez az ember, a mig oda jutott, a milyennek legutóbbi cikkében bemutatja magát.

Nyílt levelének elolvasása után az volt céлом, hogy a cikkekben megpendített tagosítási és műtrágyázási kérdésekről egy beható és alapos tanulmányt írjak és bocsatok közre a „Székely-Udvarhely”-ben.

Józan ésszel felfogható, hogy egy ilyen közérdekű és nagyobb szabású közlemény kidolgozásához idő és nyugalom szükséges.

Mivel karácsonyi szünetben a családi körülmények, az év utolsó és első hónapjában pedig az évi működésről szóló hivatalos jelentések és statisztikai kimutatások összeállítására és felterjesztésére, továbbá a tanítóképzés heti 12 órás tanítás és az előirt vidéki kiszállások stb. annyira lefoglalták minden időmet, hogy a legjobb akarat mellett sem voltam képes a „Nyílt levél” óta eltelt idő alatt, egy olyan újság közlemény megírásával foglalkozni, a melynek esetleg a nagyközönség is hasznát vehetné; ezért tiszteségesen megírtam Gagyi urnak „egy nyílt levelezőlapon” (talán ajánlott levelet várt volna miniszter papíron irva?), hogy a fenti közleményekre való te-

kintettel, legyen nyugodt, mert mi-helyt tehetem, de legkésőbb tavaszig mikor ugyanis a műtrágyák alkalmazásáról irni aktuális lesz, megadom válaszomat s szakszerű utasításomat.

Azonban úgy látom, hogy Gagyi Lajos uram türelmetlen ember, az ő falusi magányában és téli téletlenségben nem képes bevárni, hogy a gyümölcs megérjen, hanem hirlapi polemikát provokál és durva támadást intéz azon állás viselői ellen, akik nem tartják szoros kötelességöknek, hogy egy elbizakodott ember hirlapi okvetetlenkedéseire azonnal válaszoljanak.

Gagy uram viselkedése után felmentve érzem magamat az alól, hogy idegen tollakkal felcícomázott cikkeire válaszoljak.

Azonban egy tanácsot adhatok és ez az, hogy: ha azt akarja, hogy községében a néppel, a műtrágyát megkedveltesse, akkor kérje meg, a vele parolázó „jó Darányi minisztert”, hogy eszközölje ki az új miniszter urnál, hogy adjanak a székely népnek ingyen műtrágyát, mert jól tudom, hogy Ön is, kedves uram, csak akkor almazná ezeket, ha ingyen ajándékba kapna a kirendeltségtől!

Mogvagyok győződve arról, hogy egy olyan nagy befolyású ember és hirneves „minta gazda”, mint Gagyi Lajos uram, kinek közbenjárására „jó Darányi miniszter” ur szaknári állást szervezett Kereszturon, kitudja taposni azt is, hogy székely testvéreink ingyenes műtrágyákhoz jussanak. Akkor talán elterjedne népünk között a műtrágyázás, de állami kedvezmény nélkül soha sem!

A tagosítási kérdés keresztül vitélre nézve, az a tapasztalatom, hogy Etéd község addig — sajnos — nem tagosít, a mig ezt az ügyet Ön tartja felszínen, mert Etéd lakossága Ön-ből kiábrándult és vezéreül Önt el nem fogadja. Ha Gagyi uram ezt belátja és félrevonul, egy alkalmas ember, aki az etédi nép bizalmával dicsekedhetik, idővel a tagosítást talán keresztül is viheti.

Végül kedves Gagyi uram, hogy Ön továbbra is, nehogy azon feltevésben maradjon, hogy azért nem válaszoltam lóhalálában nyílt leveleire, hogy: „gondoltam, majd elfeledem addig”... ezen hit eloszlatására közlöm, hogy a mult évben, a „Székelykeresztur” című lapunkban, csaknem hetenként irtam cikkeket a műtrágyák alkalmazásáról, tehát ha Önt olyan nagyon érdekli ez a kérdés, megkaphatta volna a szakszerű utasításokat azon közleményeimből is.

Szerénytelenség volna tőlem, Gagyi Lajos uram elégedetlenségével szemben, holmi szolgálati érdemekre hivatkozni, azonban a körülmények hatása alatt, egyet el nem hallgathatok, azt tudniillik, hogy a véletlen össze játszása folytán, azon a napon a mikor „jó Gagyi Lajos” uram hirlapi förmedvénye megjelent, megemlékezett csekélységemről „jó Darányi miniszter” ur is és január hó 17-én kelt 660 elnöki számú bucsu iratában köszönetet mond azon munkásságért, amelyet „miniszterségének egész ideje alatt állandóan tanusítottam.”

Ezek után az olvasóközönség izlésére és józón ítéletére bizom, hogy

a két nagy férfi közül, kinek van igaza?

A hirlapi vitát a magam részéről bezárom.

Czirmes Bálint.

HIREK.

— Bihetetlen hírek.

mondják, hogy hitel nélkül nincs üzlet;

mondják, hogy kereskedőink a hitelbe vásárlókat keresve-keresik; mondják, hogy közönségünk ezután minden ipari szükségletét itthon fogja beszerezni;

mondják, hogy a közérdekű ügyeket itt nem szokták eltemetni;

mondják, hogy a Kossuth-pártot megyeszerte nálunk is újraszervezik;

mondják, hogy a klikk-uralom nálunk most divatját multa.

E hírek valóságáért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

— **Gyertyaszentelő Boldogasszony** ünnepe üli ma a katolikus egyház. Jézus és Mária alázatosságát és engedelmességét tiszteli, a mellyel ök magukat a mózesi törvénynek alávetették, fényes példát adván az embereknek; kikerülendő azok téves ítéleteit is. Mária a szegényekkel galambot áldozott, mert ő maga is szegény volt és ezt a világ előtt sem szégyenlette kimutatni. Mennyivel másképp gondolkoznak a mai szegények... A jámbor életű Simeon e napon mondta a jeruzsálemi templomban: Most bocsatod el Uram szolgálodat a Te igéd szerint békeségben, mert látták szemeim a Te üdvözítőt, kit rendeltél minden népek színe elé, világosságul a pogányok megvilágosítására és dicsőségül a Te népnek Izraelnek.

— **Esküvő.** György Endre lövétei róm. kath. kántor-tanító folyó hó 20-án d. u. 3 órakor vezeti oltárhoz Lázár Mariskát Csikozmás községben.

— **Kereskedő-bál Székelykereszturon.** A székelykereszturi kereskedő ifjuság folyó évi február hó 19-én (szombaton) Székelykereszturon, a „Korona”-szálló nagytermében az odaváló Polgári Társaság és Jótékony Nőegylet javára, nagyszabású táncestélyt rendez. A meghívók közelebből kerülnek szétküldésre.

— **Közgyűlési kiküldöttek választása.** A kerületi munkásbiztosító pénztárak átszervezése tudvalevőleg országosan most történik. A székelyudvarhelyi kerületi pénztár közgyűlési kiküldötteinek újválasztása folyó évi március hó 13-án d. e. 9—12 óráig Székelyudvarhelyt, Székelykereszturon és Parajd községben fog megtörténni. Mindenütt egy-egy választási bizottság működik, a hol a szavazó-lapokat beszélik. Bővebb tájékozást a kibocsátandó hirdetmények nyujtanak.

— **Szent Antal estély.** Vasárnap este rendkívüli műelvezetben volt része a Szent Antal estélyeket buzgón látogató közönségnek, mely ezuttal is zsufolásig megtöltötte a főgimnázium nagytermét. Az estély fénypontját Dr. Solymossy Lajosné művészi zongorajátéka képezte. Kétszer is ismételnie kellett, hogy a szünni nem akaró tapsvihart lecsillapithassa. Ehhez méltó elismerésben részesült Dr. Válintsik Ferenc

orsz. képviselő értékes szabad előadása, melyet szintén zajosan megtapsoltak. Közte szésben részesültek, mint igen sikerült programszámok a Pálffy László, Burnáz Erzsike és Bálint József szavalatai. A bevezető és befejező éneket harmonium kísérettel ez alkalommal is Füstös főgimnáziumi tanuló adta elő. Az estélyt Dr Valentsikné elnöksége alatt Lakatos Vilma és Szabó Erzsiké rendezték.

— **Menhelybeli gyermekek kihelyezése.** A kolozsvári állami gyermekmenhely igazgatósága a Székelyudvarhelyre kihelyezett gyermekek létszámát emelni akarja, minek folytán felkérjük mindazon családokat, amelyek ilyen (csecsemő, kisebb és nagyobb koru fiu avagy leány) gyermekeket tartani akarnak, hogy ebbeli szándékukat Gyerkes Mihály elemi fiúiskolai igazgató tanító, helyi telepbizottsági elnöknel mielőbb jelentsék be, hogy ennek alapján a telepbizottság intézkedhessen a kihelyezés érdekében.

— **A kereskedők reklámbálja** szombaton folyt le óriási közönség részvételével. Az estély minden tekintetben fényesen sikerült és a kereskedő Otthonnak szép jövedelmet hozott.

— **A földkerekségén második helyen áll a kissármási (Kolozsmegye) földgázforrás,** mely a kincstár tulajdonát képezi. Az északamerikai Egyesült-államokban egyellen évben 38.496.466 dollárt tett ki az a szénmennyiség értéke, amelyet a földgáz használatával megtakarítottak. „A Bányá” szaklap legutóbbi számában közölt adatok szerint — a kissármási földgázkut óránkénti gázmenyisége 36.000 köbméter. Ezt a hatalmas, kincseket érő gáztömeget a földkerekségén egyedül a Pitsburg melletti gázkut mulja felül 83.000 köbméteres óránkénti mennyiségével. A pénzügyminiszterium négy mérnököt küld ki kéthónapos amerikai tanulmányutra és azután fogják az építkezéseket megkezdeni. Az elzáráshoz szükséges szerkezeteket most készíti a budapesti Schlick-gyár s valószínűleg már február folyamán rászerezhető lesz a kut nyílására, a melyből 193 méter sebességgel jön ki a gáz.

— **Gyermek-színház.** Az irgalmas nővérek kitünő vezetése alatt álló székelyudvarhelyi róm. kath. leányiskola növendékeiből rögtönzött gyermek-színház előadásáról, mely minap oly kiváló sikerrel folyt le, a legnagyobb elismeréssel szólhatunk. A nővérek ezuttal is oly összevágó, magas színvonalon álló előadást rendeztek a csöppnyi leánykakkal, hogy még felnőtt műkedvelőknek is becsületére vált volna. De a többi programszám sem maradt háttérben. Egyik olyan sikerült volt, mint a más. A gyermekek ambícióját, bátorságát és értelmességét növelő ilyen előadások rendezésében a nővérek ezuttal is valódi mestereknek bizonyultak és a szülők elismerésére érdemessé váltak.

— **Uj pénzek.** Az ércforgalom megkönnyítése céljából már régen szükségére mutatkozott az ezüst forintosok bevonásának. Lassanként most már bevonják az ezüst forintosokat mert megkezdték az új két koronások veretését. Magyarországon is

Ausztriában is 50—50 millió két-koronást vernek. Azonkívül egy új egykoronást vernek 100 millió darabot.

— **Ablaktörötő papkisasszony.** Fiatfalva községben — mint lapunknak írják — ez évi jan. 29-én történt az alábbi szomorú eset: Ökölyi nagyságu kövel zuzták be a magányosan lakó özv. Varga Zsigmondné földbirtokos urinő ablakát s mivel ezen eset már másodszor történt, könnyen elképzelhető minő izgalmakat állott ki az egyedül lakó ur nő. A nyomozás a tettes ellen erélyesen megindult, a mely fényes sikerrel végződött. A gyanu megvolt már minden emberben, mindenki tudta, hogy ezt csak egyedül kikövethette el, de szólni nem mert senki. A tett elkövetése után már reggel megérkeztek a csendőrök, kik az előljárókkal együtt hozzáálltak a nyomozáshoz, melynek rendén kiderült, hogy Soós Irma a helybeli lelkész 31 éves leánya biztatására, Dömös Sándor 20 éves cseléd követte el ezen súlyos elbírálás alá eső kihágást. A felbujtást a papkisasszony, is miután a szolgálja már mindent elmondott kénytelen volt bevallani. A büntető eljárás a felbujtó ellen már folyamatban van. A faluban nagy a felháborodás mindenki örvend, hogy a tettes kézre került.

— **A kányádi ifjság** az ottani tanító vezetésével szombaton este, ugyerkölcsileg, mint anyagilag igen szépen sikerült műsoros táncvigalmat rendezett az iskolai harmonium javára, melynek 218 koronás ára a múlt és a jelen évben többször rendezett bálók jövedelméből teljesen fedezve lesz. A mostani táncvigalom bevétele 96 kor. 80 fillér volt. Felülfizettek: Hegyi Péter lelkész, ehm. főjegyző (Petekről) 80 fill., Deák Ferenc tanító (Petek) 40 fill., Talaba Jenő (Kőhalom) 1 kor., Mózes Sándor tanító (Sükő) 20 fill., Kovács József (Sükő) 40 fill., Felcsér Lukács körjegyző 80 fill., Hodgyai Géza tanító 1 kor. 80 fill., Veres Lajos csendőrőrmester 60 fill., Váradi Ádám csendőr 60 fill., Szántó János csendőr 60 fill., Berze Sándor asztalos 30 fill., Jakab Lajos 20 fill., Toró Mózes ifj. 20 fillér.

— **Sikkasztó előljárók.** Az egyes lelkü, tiszta jellemű székelység körébe is kezd befészkelődni a bünsön könnyelműség, a közvagyon elorzása: a sikkasztás. Valóban elszomorító jelenség, a meggondatlanság legszélsőbb elfajulása kellett ahhoz, amit Lövete nagyközség közbirtokossági előljárói elkövettek. Nem kevesebb, mint tizenhatezer koronát a közbirtokosság vagyonából elharácsolnak. A bünsön előljárók ellen tett bünvádi feljelentésből kifolyólag a főtárgyalás minap volt a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknél. Bencze Lőrincet hivatali sikkasztásért 8 havi fogházra, három évi hivatalvesztésre és politikai jogainak felfüggesztésére ítélték. A kártérítési keresetet a közbirtokosság polgári uton folytatja. Ez a szomorú eset elrettentő példát szolgálhat az egyes előljáróok. Másfelől pedig azt igazolja, hogy a közbirtokossági vagyon sem lesz ezután „Csáki szalmája.”

— **Nyilvános köszönet.** Istenben boldogult férjem: Tordosán Pompilius m. kir. pénzügyi számvizsgáló halála alkalmából a részvétnek oly

megható és pótolhatatlan veszteségben annyira enyhítő jeleivel találkoztam a közönség köréből, de különösen a székelyudvarhelyi m. kir. pénzügyi számvevőség és a tisztviselői kar részéről, hogy azért e helyen is mélyen érzett hálámnak kifejezést kívánok adni. Fogadják nagyrabecsülésemet és ismételt köszönetemet mindazok, kik lesújtó bánatomban résztvenni kívántak. Özv. Tordosán Pompiliusné.

— **Páris.** Idefordul most az egész művelt világ figyelme. Az ókori Sodom és Gomorra pusztulása jut eszünkbe, ha azokat a távirati tudósításokat olvassuk, melyek nap-nap után a hatalmas vízáradásról érkeznek, melyek egész Franciaországot de elsősorban Párisot végromlással fenyegetik. Eleddig a francia, de különösen a párisi lakosság farsangi mulatságnak tekintette az egész ügyet, de most hogy a Szajna áradása már kételemeletnyi magasságban fenyeget mindent az elpusztulással, most hogy az éhínség első hírnökei megérkeztek, elment az ő kedvük is a tréfalkozástól és maguk is rájöttek arra, hogy ennek már a fele sem tréfa. Bizonyos, hogy ha a veszély nem is oly imminens, hogy katasztrófától tartanunk kellene, mégis megfagy minden művelt ember ereiben a vér, ha arra gondol, hogy a műveltség, a kultura központja oly sok és visszazerezhetsen mükincsek tárháza, a kegyetlen és pusztító vízözönnek martalékául esne. Hisszük és reméljük, hogy ez a nagy csapás elkerüli a hatalmas francia nemzetet, melynek veszedelme époló fájdalom az egész művelt világ minden egyes tagjának, mint maguknak a franciáknak.

Vil. Pius pápa az öngyilkosságról.

A «Nazione» című firenzei lap VII. Pius pápáról a következő anekdotát közli: A pápa egy reggel a Vatikán erkélyére lépett és gyönyörködött Róma látképében.

— Milyen szép is a világ — kiáltott fel elragadtatásban — és milyen rövid az élet!

A pápa ekkor tudta meg M. márki néhány nappal előbb halatjának az erkélyéről a mélységbe vetette magát és hogy azután egy szőlőskertben temették el. VII. Pius tudakozódott, hogy a márki melyik plébániához tartozott és másnap a Vatikánba idézte a plébánia lelképásztorát. Amikor a plébános megjelent a pápa előtt, az a nyitott ablakhoz vezette és azt mondta neki:

— Szálljon az ablakpárkányra és ugorjék le a mélységbe!

A plébános holtra ijedt és természetesen nem engedelmeskedett a felszólításnak, hanem kérésre fogta a dolgot és kegyelemért könyörgött.

— Hát annyira fél a haláltól? — kérdezte akkor tőle a pápa.

— Igenis szentséges Atyám, — válaszolta a plébános — hiszen örülnék annak lennie, aki nem fél a haláltól.

— Lássá, — mondotta most szelid jóakarattal a pápa — ilyen örülnék kellett lenni M. márkinak is, aki erkélyéről levetette magát és akit maga egy szőlőskertben ásatott el, mint valami kutyát.

A pápa parancsára azután kiasták az öngyilkos márki holttestét és egyházi szertartással temették el. A pápa azonkívül bullát is akart kiadni, amellyel megszüntette volna az egyháznak azt a szokását hogy az öngyilkosokat nem részesíti egyházi temetésben. Ebből a bullából azonban nem lett semmi, mert sokan ellenezték.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Czirmes Bálint tanár urnak Székelykeresztur. Mult számunkban arra hivatkoztunk, hogy lapunk december közepe óta rendesen megy. Azonban utólag vettük észre hogy a Gagy Lajos ur cikke novemberben jelent meg, és így szó sem lehet arról, mintha a tanár ur azt a számot figyelemzetés nélkül is olvashatta volna.

L á z

és egyéb gyangító betegségek után a teljes egészség gyors visszanyerésére a SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ biztosan kiaróbbált szer.

Kellemes ízű és könnyen emészthető és ennélfogva sokan vehetik, a kik más szereket nem tudnak bevenni.

A SCOTT-féle Emulsió azonfelül sokkal hatásosabb is. A tisztaság ideálja.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógytárban.

Az „Első Székely Házi-ipari Országos Szövetkezet” 1910. évi február hó 15 én d. u. 2 órkor a vármegyház kistermében tartja III-ik rendes közgyűlését.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottságnak felmentése iránti határozat.

2. Az igazgatóság és felügyelő bizottságnak megválasztása.

3. Módosított alapszabály megállapítása és elfogadása.

A közgyűlésre a t. Tagokat tisztelettel meghívja:

Székelyudvarhelyt, 1910. év január hó 28-án.

Az igazgatóság.

Bodega Székelyudvarhelyt Petőfi-u. 16. szám alatt.

Természetes jó bor és kitünő sör kiszolgáltatása ülő és álló vendégeknek (zárt palackokban). Vidéki vendégek fogattal és anélkül való beszállása. Szives látogatást kér: Albert Péter tulajdonos.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint gyászjelentések, ugyanis mindenféle könyvnyomtatás és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek **Betegh Pál** villamos tüzemre berendezett könyvnyomtató és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 81. sz. alatt.

Vidéki megrendeléseket azonnal elintézi.

Allamilag ólomzáralt lucerna és löheremagot tavaszi búzát, koránérő és bőtermő vetőzabot, búkköny, bal-tacim, répamag stb. vetőmagvakat elsőrendű, megbízható minőségben szállít a

SZEKELY GAZDÁK SZÖVETKEZETE MAROSVÁSÁRHELY.

Ne feledje el

hogy a hirdetések hasznára lesz.
 Aki nálunk hirdet annak sikere van.
 A hirdetés szövegezésében szívesen segítünk; kívántra klisé is beszerzünk.
 Hirdetőinknél történő megrendelésénél a „Székely-Udvarhely”-es szívesek díjék hivatkozn.

1025—1909. végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy a brassói kir. járásbírósnak 1909. Sp. IV. 995/3 sz. végzése következtében Dr. Tellmann Oszkár ügyvéd által képviselt Müller Gyula utóda Tartler Kálmán javára 461 K 87 fillér s jár erejéig 1909. november hó 26-án fogatosított kielégítési végrehajtás útján felül foglalt és 1600 koronára becsült következő ingóságok u. m.: Gramofonok, Gramofon-lemezek, lámpák, süveg cukrok, rum, likőr, hordó stb. nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverések a székelyudvarhelyi kir. járásbírósnak 1909-ik évi V. 767/2 számú végzése folytán 461 korona 87 fillér tőkekötvetelés, ennek 1909. évi október hó 5. napjától járó 5 százalékos kamatai, egyharmad százalékos váltódíj és eddig összesen 95 korona 40 fillérben bíróságon már megállapított költségek erejéig Székelyudvarhelyen Batthyány-tér 6 sz. a. leendő megtartására 1910. évi február hó 5-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székelyudvarhely, 1910. évi január 22. napján.

Nagy Lajos
 kir. jbr. végrehajtó.

925—1910 tkvi. szám.

Hirdetmény.

Székelyudvarhely rendezett tanácsú város tagosítása folytán a város tkönyvei átalakítottak, s ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nevezve, a melyekre az 1886. évi XXIX. t. c. 3., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t. c. 15. §-a és az 1891. XVI. t. c. 15 § b pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. évi XXIX. t. c. 22 §-a alapján történt törölések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési kérés-eteket hat hónap alatt, vagyis

1910. évi augusztus hó 15 ig bezárólag a tkvi hatóságokhoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. t. c. 16 és 18 §-ainak esetében, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t. c. 5 és 6 §-iban foglalt kiegészítéseit is, sa tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1910. évi augusztus hó 15. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatóságokhoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többre figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, a kik a telekkönyv alakítása, ill. arányosítása tárgyában tett intézkedések által, nemkülönbözvén azok, kik az 1 és 2 p.-ban körülírt eseteken kívül az 1892. XXIX. t. c. szerinti eljárás az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve velük, ideértve azokat is, kik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t. c. 16 §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólításukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatóságokhoz 6 hó nap alatt vagyis 1910. évi augusztus hó 15 ig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az átalakításkor közbejött teves bevezetésből származó bármilyen igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogának sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelemztetnek azok a felek, a kik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket póllólag benyujtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. törvényszék mint teiek könyvi hatóság.

Székelyudvarhely 1910. január 26.

Gyarmathy Ferenc
 kir. törvényszéki bír.

Ad: 7950—909. kig.

HIRDETMÉNY.

Közzéteszem, hogy Székelyudvarhely város területén levő összes ürszékek tisztítása 1910. évtől 6 évre berbe adatik.

Felhívom azokat, a kik ezen ürszéktakarítást elvállalni óhajtnak, azok ajánlataikat Székelyudvarhely város tanácsánál 1910. évi február 10 ig százszáz korona bánatpénzzel együtt adják be.

A bérbeadásra vonatkozó feltételek a városi tanácsban megtekinthetők

Székelyudvarhely város tanácsa, 1910. január 25.

Gottthárd János
 polgármester.

1848 eredeti angol, francia és amerikai toalett-modelt közöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Lenvétel és lenmag-eladás.

Fiedler János székelykereszturi lenkikészítő gyára közzhírré teszi, hogy átvesz bármely mennyiségű kinyót vagy lekaszált lenet a legmagasab árban. Továbbá lenvetés céljaira valódi «Orosz» Pernúa i lenmagot tonnant a mely circa 85 kgr. tartalmu 20 korona készpénzfizetési árban a budapesti állomástól adhat. Mint-hogy ezen vetőmagból a rendelkezésre álló mennyiség már nem nagy, érdekeltek kéretnek megrendeléseiknek mielőbbi megtételére. A gyárvezetőség.

BORI!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

MIÉRT

nem előfizetője Ön is

AZ ÜZLET

című szaklapnak? Mert nem ismeri, mert nem tudja, hogy ez a legjobb magyar kereskedelmi szaklap. Két korona csak egy negyedévre e lapnak előfizetési díja.

Aki e csekély összeget „AZ ÜZLET”-re részánja, az jó üzletet csinált. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, V. Sas-utca. 12. sz.

Magyar Könyvtiteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvtiteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Karpáti Béla és Trautmann Henrik. Társzerkesztők: Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Meszler-u. 27. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhiv.

Magyar királyi államvasutak.

Oda Évrényes 1909. október 1-től. Vissza

Vv. 8512	Vv. 8514	Vv. 8516	Téli menetrend.	Vv. 8511	Vv. 8513	Gyv.
I—III.	I—III.	I—III.		I—III.	I—III.	
655	820	8910	ind. B.-pest k. p. u. (N.-váradon át 126) érk.	720	780	955
—	200	1220	„ B.-pest k. p. u. (Aradon át 153, 126) „	605	1230	—
—	854	611	„ Kolozsvár (126) (*Csatl. Héjasfalván)	510	1050	—
—	1250	432	„ Szentágota vásártér — — — — —	555	985	—
447	1047	734	ind. Segesvár (126, 133) — érk.	705	453	958
501	1100	747	Fehéregyháza — — — — —	653	441	946
509	1108	755	Bún 211 sz. órház — — — — —	646	433	938
526	1120	810	ind. Héjasfalva (126) — érk.	637	424	929
540	1134	824	Ujszékely 2. sz. órház — — — — —	619	405	910
550	1144	834	Alsóboldogfalva — — — — —	610	355	900
601	1158	848	Székelykeresztur — — — — —	602	347	852
609	1206	856	Bethfalva 6 sz. órház — — — — —	553	338	839
620	1217	907	Kisgalambfalva — — — — —	543	328	828
639	1236	926	Nagygalambfalva — — — — —	535	320	820
654	1251	941	Bögöz — — — — —	512	257	757
707	104	954	Bikfalva 11. sz. órház — — — — —	500	245	745
723	120	1010	Székelyudvarhely § — — — — —	445	230	730
805	544	910	ind. Székelykocsárd — — — — — érk.	616	250	616
201	1025	315	érk. Maros-Vásárhely — — — — —	740	—	240
436	1037	531	ind. — — — — —	526	—	1210
450	124	553	érk. Déda (Borszék-fürdő) ind. — — — — —	—	820	—
803	302	905	ind. Küküllőszög — — — — — érk.	—	534	—
—	902	934	érk. Parajd — — — — — ind. — — — — —	844	1243	654
—	1035	250	ind. Sepsiszentgyőr — — — — — érk.	335	745	130
650	101	1244	érk. Madfalva — — — — — ind. — — — — —	620	1205	425
906	316	523	érk. Gyergyószentmiklós — — — — — ind. — — — — —	342	833	206
1116	344	918	„ Gyimes — — — — — ind. — — — — —	—	514	1200
1101	435	928	„ Palanca — — — — — ind. — — — — —	—	520	1124
—	858	—	ind. Brassó — — — — — érk. — — — — —	—	—	1002
515	1050	305	Sepsiszentgyörgy — — — — —	816	159	633
645	110	451	Kézdivásárhely — — — — —	644	1220	450
856	228	720	érk. Beraczk — — — — — ind. — — — — —	439	1016	234
1015	—	856	— — — — —	324	855	103

Nyomatott Betegh Pál villain-motoros könyvnyomtató-intezetében Székelyudvarhelyt. 1910.